

מסורת הש"ס

(א) וסנהדרין דר' (ב) וסנהדרין ערב תמס הארץ לפרס כל המלות אלו כדמה אופסי קת לא מסס (א) לקמן ע' ד' (שמתחם פ"א ע"ש) (ט) קדושין לב: סוטה מא: סנהדרין ע' (ו) וסנהדרין כב' (ז) וסנהדרין כ"ג' (ח) וסנהדרין כ"ד' (ט) וסנהדרין כ"ה' (י) וסנהדרין כ"ו' (יא) וסנהדרין כ"ז' (יב) וסנהדרין כ"ח' (יג) וסנהדרין כ"ט' (יד) וסנהדרין ל' (טו) וסנהדרין ל"א' (טז) וסנהדרין ל"ב' (יז) וסנהדרין ל"ג' (יח) וסנהדרין ל"ד' (יט) וסנהדרין ל"ה' (כ) וסנהדרין ל"ו' (כ"א) וסנהדרין ל"ז' (כ"ב) וסנהדרין ל"ח' (כ"ג) וסנהדרין ל"ט' (כ"ד) וסנהדרין מ' (כ"ה) וסנהדרין מ"א' (כ"ו) וסנהדרין מ"ב' (כ"ז) וסנהדרין מ"ג' (כ"ח) וסנהדרין מ"ד' (כ"ט) וסנהדרין מ"ה' (ל') וסנהדרין מ"ו' (ל"א) וסנהדרין מ"ז' (ל"ב) וסנהדרין מ"ח' (ל"ג) וסנהדרין מ"ט' (ל"ד) וסנהדרין נ' (ל"ה) וסנהדרין נ"א' (ל"ו) וסנהדרין נ"ב' (ל"ז) וסנהדרין נ"ג' (ל"ח) וסנהדרין נ"ד' (ל"ט) וסנהדרין נ"ה' (מ') וסנהדרין נ"ו' (מ"א) וסנהדרין נ"ז' (מ"ב) וסנהדרין נ"ח' (מ"ג) וסנהדרין נ"ט' (מ"ד) וסנהדרין ס' (מ"ה) וסנהדרין ס"א' (מ"ו) וסנהדרין ס"ב' (מ"ז) וסנהדרין ס"ג' (מ"ח) וסנהדרין ס"ד' (מ"ט) וסנהדרין ס"ה' (נ') וסנהדרין ס"ו' (נ"א) וסנהדרין ס"ז' (נ"ב) וסנהדרין ס"ח' (נ"ג) וסנהדרין ס"ט' (נ"ד) וסנהדרין ע' (נ"ה) וסנהדרין ע"א' (נ"ו) וסנהדרין ע"ב' (נ"ז) וסנהדרין ע"ג' (נ"ח) וסנהדרין ע"ד' (נ"ט) וסנהדרין ע"ה' (ס')

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות

כמות שהיא. לפי יופיה ומשיבותה מקלסין אותה: **הסודה.** חוט של חקד מושך עליה: **מלאן אמרו.** מדברי צ"ה שאמרו ישכמה: **ספא דעשו של אדם מעורבה עם הצריות.** לעשות לאיש ואיש כרצונו: **משרו.** משוררים: לא כהל' אינה זריכה כהל': ולא שרק. **צבע**

המלדים את הפנים: **פירכוס.** קליעת שיער. זו לא כחלה ולא שרקה ולא פירכוס והרי היא יעלת חן: **כל מן דין.** כל כמות אלו היו סוממין לנו לקרותן רבי ונלמדת דיינין **סרמיסין.** מסרסין הלכות דהיפך טעמיהן: **סרמיטין.** לשון סמרטוטין: **חמיסין.** אומרים חמישים הטעם: **טורמיסין.** לא איתפרש: **טורמיסין** כי היא לאמר צב"ר (פ' מא) על טורמיסין למיקרב למסאנא דמטרומיתא אנשים ריקנים: **ט' ממסיבה.** מניית המדרש: **רצה דעמיה.** נשיא צעמו: **מדברא.** מנהיג: **כריך מסיך לשנס.** כרוך בואך לשלום: **נוליא דנהורא.** על שהיה קלמטר פניו נזהיק כדאמרין צב"ב (דף נח.) שופריה דרבי אצבו מעין שופריה **ט' דרבי** יוחנן דנפקי וזכוריות מנייה כדמפרש התם: **אחא.** שלש דבין. זרק אחת ומקבל אחת: **מכסיף לן ספא.** שמואל צכוד תלמידי חכמים ונהוג קלות ראש צענמו: **טוטיסיה.** שוט של דסם שהיה מרקד בו: **טיטיסיה.** טיטמו ומנהגו: **טטוטיסיה.** שהיה מתנהג כטוטה: **מרכיב לה אהפטיה.** את הכלה: **כי כשורא.** כקורה בעלמא כשוראה הכל מסתכלים בה נכנס יופיה צלבו: **מעזיזין.** כשכלה יולאה מניית אציה לצית חתונתה ונשאי מת יולאים וצוזו וצוזו אולכוסים הרבה ואין רולין להתעבר מעזיזין את המת (אפילו) דרך אחרת: **אפילו למ"ד.** פלוגתא בדרן קמא דקדושין (נ"ג): **טוס** **ששים עליך מלך.** ישראל הזכירו ששימו עליהם שימות הרבה כלומר שתהא אימתו עליהם הלכך אין צכודו מחול שלפיכך ריבה הכתוב שימות הרבה: **פרשס דריים הוה.** ולא ניכר שעבר מלפניה אלא כאלו הוא כריך לפנות לאותו הערך: **שיפורי.** מכריזין עליו שיצואו לכבודו: **דחייזי גברי מאצולא לפיכרא.** משער העיר היהאם עד הקצר: **נעילסה.** של תורה ממנו כתיבתה צכני. נעילתה היינו כשמת ותלמודו צטול: **למאן דקרי.** מקרא: **וסני.** משנה אצל עדיין לא שנה לתלמידים: **אבל**

פרק שני כתובות

בלרה כמות שהיא. ואם יש בה מוס ישתקו ולא ישכחוה אי נמי ישכחוה צדצר נאה שיש בה כגון צענייה או צדיקה אם הם יפות וצ"ה אומרים ישכחוה לגמרי דכשמוכרין מה שיש בה לצבח מכלל דשאר לגמלי: **ישבחנו בעיניו או יגנוו בעיניו.** וצ"ש קצרי אע"ל דיצבחנו בעיניו אין להם לחכמים לתקן להזיק לומר שקר

דהתורה אמרה מדבר שקר תרחק: **שיבתיה לסבא.** פרו"ח לשון שיטה והדס (שעיה מ"א) אע"ג דלא הוי ממש מין אחד מ"מ שניהם מין ארו וא"ת ומנא ליה דצביל קן וכה ו"ל דעמוד דנורא היה כעין שיצשא דהדס כדאמרין צבראשית רבה (פ' סא) נחת שיצשא דנורא ואיתעבידא כעין שיצשא דהדס ואפסקת בין דליה לחצרויה אמרי חמיית הדין ספא דקאי שיצשא דנורא קומיה משוס דעביד קמויה דלנתא: **מלך שמחא על כבודו אין כבודו מהול.** אע"ג דלא היה מלך גמור דמשמע אצלו נאמרין (סוטה דף מא.) מ"מ היו נהנין צו כבוד כמלך גמור: **פרשתה דרכים הווא.** הכא לא מני' לשניי מנזה שאני דממשני אצלו נאמרין (ג"ו סס) גבי שקרא מעומד דהתם מנזה הוא שיש למלך לחלוק כבוד לתורה החשובה ממנו אצל הכא ליכא מנזה דכבודו עדיף מכבוד הכלה: [ת"ר מעבידין את המת מלפני הכלה. מלאן משמע כשש אצל ותקן צבית הכנסת התמן יולא תמלה ושועזיניו וסוז יולא האצלו ומנמניו וגס הקרובים לתמן ולאצלו יאלכו צבית התמן אם ילו דהא צכודו קודס וכן צבקך כשמוליכס הכלה צבית התמן מוליכין הכלה תמלה אם יש מת צעיר אין יקברוהו קודס שיעיג האמן דהכנסת ללה. להרשצ"ה:]

מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת. וקשה **ט' דהלכות** דרך ארץ אמר ר"ע תחלת תשמישי לפני חכמים פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומלאמי מת מנזה ונטפלתי בין ד' מילין עד שהצאתיו לצית הקצרות וקצרתיו וכשצאתי והרליתי צברי לפני ר"א ו' יהושע אמרו לי על כל פסיעה ופסיעה כאליו שפכת דס נקי וי"ל דהתם לאו משוס ציטול תורה אלא משוס דמת מנזה קנה מקומו והיה לו לקוצרו בנקוס שטנאו וכן משמע במס' שמחות (פ"ד) דקאלמר מת מנזה קנה מקומו) והעוצר על דברי חכמים חייב מיתה **ט'** וכן אמר ר' עקיבא תחלת תשמישי כו' והר"ר יהודה מקורצב"ל מירץ דהתם משוס דציטול עצמו משימוש ת"מ קאלמר **ט' דגדול** שימושה יותר מלימודה: **להוצאת המת.** לא צמת מנזה איירי אלא צכל המתים ואע"ג דצפ"ק דמגילה (דף ג' וסס) ואמר פטישא דמת מנזה ותלמוד תורה מת מנזה עדיף דמתא מצטלין ת"מ להוצאת המת נקט מת מנזה אגב מילי אחרניי דהתם דהוו דווקא מת מנזה והא דאמר אצלו מנלמין (מו"ק דף ס')

דרכים הואי תנו רבנן **מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת** והיה ברבי אלעאי שהיה מבטל תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה במה דברים אמורים **כשאיין עמו כל צרכו אבל יש עמו כל צרכו אין מבטלין וכמה כל צרכו אמר רב שמואל בר איני משמיה דרב תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי שיפורי ואמרי לה תליסר אלפי גברי ומינייהו שיתא אלפי שיפורי ויהוה אמר רבי יוחנן אמר נטילתה כותניתה מה ועד סיכרא רב ששת ואיתימא רבי יוחנן אמר נטילתה כותניתה מה נתינתה בששים רבוא אף נטילתה בששים רבוא **ט' וה"מ למאן דקרי ותני** אבא למאן דמתני לית ליה שיעורא פ"י דקרי מקרא ותני משנה אבל עדיין לא שנה לתלמידים אבל למתני לתלמידים לית ליה שיעורא וכבת המורה וממילא שמעינן דלמאן**

מת צעיר כל בני העיר אקורים צעשיית מלאכה ומוקי לה דגליכא חצרותא אצל אי איכא חצרותא מותרין השאר פירוש חצרותא שנתלקו בני העיר לחצרות שתעסוק כל אחת צמת שלה בני עממה היינו שלא צענת הולאה אצל צענת הולאה כולם זריכין לנא: **אבל** (סנהדרין יד.) בוצינא דנהורא. על שם שהיה גדול בניו כדאמרין כהשוכר את הפועלים (ב"מ פד.) שופריה דר' יוחנן מעין שופריה דיעקב אבינו. בריך מתייך. כריך בואך (שם.) ולהכנסת כלה. לנזותה מניית אציה לצית חתונה (מגילה כט.).

עין משפט

ה א ו טושי"ע אה"ע סימן סוף סוף א: **ו ב מ** סוף פ"ו מהלכות דעות הלכה א: **א ז** ו טושי"ע שם סימן סה סוף ד: **ח ד מ** פ"ד מה' אצל הלכה ח סוף עשין דכונן ו טושי"ע י"ד סימן שם ו טושי"ע אה"ע פ"ה סה סוף ד: **ז ה** מ"י שם הלכה ח: **ו ז** מ"י פ"ו מהלכות מ"מ הלכה ח סוף עשין יג ו טושי"ע י"ד י"ד רמז סוף עשין ד: **יא ז** מ"י פ"ב מהלכות ז הלכה א סוף עשין ה: **יב ח ט י** כ מ"י פ"ד מהלכות אצל הלכה ט והלכה א ו טושי"ע י"ד סימן שם סוף עשין א:

תוספות ר"ד

כלה כמות שהיא פי לפי פיה וחשיבותה מקלסין אותה ולא במה שאין בה חוה"א כלה נאה וחסודה זוטא של חסד משוך עליה ומראיה נאה פ"י נאה בעיני הבריות אמרי ב"ש לבי"ה לדברין הרי שהיתה גזרת או סומא אומרים לה כלה נאה וחסודה והתורה אמרה מדבר שקר תרחק א"ל ב"ה לדבריס מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגנוו בעיניו הרי ואמר ישבחנו בעיניו מכאן אמרו חכמים תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות פ"י לומר דבר המתקבל ובעיניו בעיניו מכאן אמרו חכמים תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות פ"י לומר דבר המתקבל ואע"פ שאומר שקר: ת"ד מביבין את המת מלפני הכלה וזה היה מלפני מלך ישראל. ת"ד מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה אמרו עליו ר"י בר אלעאי שהיה מבטל ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה בדר"א כשאין עמו כל צרכו אבל יש עמו כל צרכו אין מבטלין וכמה כל צרכו אמר ר"ש בר (איקא) [אינין משמיה דרב תליסר אלפי גברי ושיתא אלפי שיפורי ואמרי לה תריסר אלפי גברי ומינייהו שיתא אלפי שיפורי פ"י מכריזין עליו שיבואו לכבודו וגם מקוניים ומספדים אותו בחלילים עולא אמר כגון דחייצי גברא מאבולא ועד סכרא פ"י מפתח העיר עד הקבר ר"ש ואיתימא ר' אמי ואיתימא רבי יוחנן נטילתה כותניתה מה נתינתה כו' רבוא אף נטילתה כו' רבוא וה"מ למאן דקרי ותני אבא למאן דמתני לית ליה שיעורא פ"י דקרי מקרא ותני משנה אבל עדיין לא שנה לתלמידים אבל למתני לתלמידים לית ליה שיעורא וכבת המורה וממילא שמעינן דלמאן